

Soukupová Tereza: Využití Rorschachovy metody v psychologické diagnostice parafilií.

Disertační práce, FF UK Praha 2009, 116 s.

Posudek oponenta

Téma práce

Je stále aktuální, protože psychologické vyšetřovací metody hrají ve zkoumání sexuálních delikventů významnou roli. V praxi psychologů je Rorschachova metoda často používána spíše intuitivně. Panuje zde mnoho kategorických soudů, podepřených spíše kasuisticky, než nějakým objektivizovatelným způsobem.

Svým rozsahem a způsobem zpracování nevykazuje práce žádné závažné nedostatky.

Citovány jsou četné a aktuální práce v českém a anglickém jazyce.

V teoretické části věnuje autorka velkou pozornost popisu a klinickému obrazu „sexuálních deviací“ (správněji dnes již „parafilií“). Toto pojednání obsahuje sumář recentních názorů na parafilie, jejich klasifikaci, diferenciální diagnostiku a terapeutické přístupy.

Druhá část teoretického úvodu obsahuje historii a stávající názory na používání Rorschachova testu a jeho výklady. Autorka se přidrží Exnerovy koncepce „Comprehensive System“

V kapitole „Rorschachova metoda v diagnostice sexuálních deviací“ (s.55 -64) jsou shrnuty dostupné literární údaje o použití Rorschachova testu u různých sexuálních anomálií. Práce, které autorka cituje, jsou aktuální, nechybí zde nic, co by bylo možné v dané souvislosti použít.

Cíle výzkumu

- Přezkoumat klinickou zkušenost, která naznačuje fakt, že se v Rorschachově testu nacházejí specifické znaky, ukazující na přítomnost sexuální deviace
- Může být Rorschachův test přínosný pro psychologickou diagnostiku sexuálních deviací?

Porovnání dvou skupin parafilních sexuálních delikventů: patologických sexuálních agresorů a pedofilů.

Autorka definuje ty oblasti, které je možné prostřednictvím CS hodnocení testu kvantifikovat a pak porovnávat. V některých znacích se od CS systému distancuje. Zejména prý tento systém nedává dostatečně detailní hodnocení agresivních odpovědí. V tab.č.1 podává přehled více než 50 různých znaků v testu. Pro agresivní a pedofilní skupinu vyšetřovaných mužů přiřazuje současně pozitivní či negativní hypotézu o přítomnosti či nepřítomnosti toho kterého znaku. Z nich téměř třetinu předpokládá u obou skupin .

Soubor vyšetřených

Autorka vyšetřovala celkem 78 mužů, léčených pro parafilii v rámci ochranné léčby po spáchaném sexuálním deliktu (deliktech). 47 bylo sexuálních agresorů a 31 pedofilů.

Výsledky

Podskupiny sexuálních agresorů a pedofilů se statisticky významně odlišovaly ve třech sledovaných oblastech textu: Human content, Sexual content, Animal detail content. Pedofilové dávali v těchto oblastech v porovnání s agresory více obsahových odpovědí. Velmi zajímavé je, že nebyly nalezeny rozdíly mezi podskupinami v agresivních charakteristikách testu.

V tabulce č.6 jsou uvedeny další statistiky významné rozdíly, a to v různých kombinacích výsledků testu. Agresoři mají na příklad nižší index egocentričnosti.

Výsledky autorka porovnávala:

- S Exnerovou normou „zdravé populace“ Američanů. Obě podskupiny se od tohoto normativního vzorku lišily. Na příklad pedofilové dávali častěji odpovědi se sexuálním obsahem
- Se skupinou osob „s povahovými odlišnostmi“
- Se souborem „amerických pedofilů“
- Se souborem amerických sexuálních vrahů

Diskuse

Výsledky autorka diskutuje střídavě a realisticky. Nachází několik podnětů pro další práci s Rorschachovou metodou:

- Ověřit existenci „percepční distorze“ a narušení porozumění realitě u sexuálních deviantů
Uplatnění „narcistické obrany“ proti pocitům viny u sexuálních deviantů
Význam pohlaví examinátora
Sama autorka konstatuje nezbytnost přesnějších charakteristik porovnávaných souborů (povahové odlišnosti, poruchy osobnosti, povaha deliktu, osobní situace v době vyšetření atd.)
Potřeba normativních souborů pro českou populaci.

Kritické připomínky:

K vyšetřenému souboru: chybí více údajů o povaze sexuálních deliktů. U agresorů zejména stupeň agrese a následky pro oběť. U pedofilů pak počet homo- a heterosexuálních obětí, stupeň agresivity. Homosexuální a heterosexuální pedofilové jsou hodně odlišní, proto by měli být alespoň ve výsledcích pojednání zvlášť.

s. 74 Druhý odstavec: nikoliv plurál: tedy Studentova t-testu

Na s. 76 diskutuje autorka výsledky z tabulky č.6 ale chybí na ni odkaz.

s.77: Porovnání s Exnerovým souborem. Termín „zdravá populace je zde opakovaně použit, možná v souladu s originální prací, ale co to je „zdravá populace“? Navíc jde zřejmě o soubor mužů a žen, tedy nerozlišený podle pohlaví respondentů.

Porovnání se skupinou osob „s povahovými odlišnostmi“ (s. 80, opět Exner), bez podrobnější informace o tom, co originální práce do tohoto souboru zahrnuje (muže, ženy, jak definovali ty „odlišnosti“).

Hodnocení

Práce ukazuje schopnost autorky, poradit si s poměrně rozsáhlou a komplikovanou oblastí sexuálních deviací po teoretické stránce. Zvládla teoreticky i prakticky aplikaci Rorschachovy metody a vyšetřila touto metodou úctyhodný soubor parafilních sexuálních delikventů. K hodnocení výsledků použila statisticky hodnotitelné komprehenzivní metody Exnerovy. Práce splnila předpokládané cíle.

Kritické výhrady hodnotu práce nijak nesnižují.

Výsledky nepřinesly potvrzení předpokladu, že lze nalézt typické znaky v Rorschachově testu, které by svědčily pro přítomnost parafílie. Rorschach není metodou, kterou by bylo možné použít ke specifické diagnostice. To se týká nepochybně i parafilí. Autorka to realisticky konstatuje. To samozřejmě nesnižuje význam této metody v hodnocení dynamických proměnných v osobnostních charakteristikách jednotlivých vyšetřovaných subjektů.

Práce kromě originálních výsledků přináší celou řadu podnětů k dalším výzkumným projektům v oblasti aplikace Rorschachovy metody. Zejména se ukazuje, jak velmi chybí standardy pro českou populaci mužů a žen. O sexuálních menšinách ani nemluvě.

Závěr

Práce splňuje předpoklady vědecké doktorské disertace.

V Praze 9.11.2009

Doc.MUDr.Jaroslav Zvěřina,CSc.
Sexuologický ústav 1.LF UK a VFN
Apolinářská 4
120 00 Praha 2
tel/fax: 224968233
E-mail:

